

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедри музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 08 » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія музичної освіти

для студентів
спеціальності 025 Музичне мистецтво
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 025.00.01 Музичне мистецтво

Київ – 2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>3249/21</u>	
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20 р.

Розробники:

Олексюк Ольга Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладачі:

Олексюк Ольга Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від 03.02.2021 р. № 3

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми 025.00.01 Музичне мистецтво

____.____. 20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму перевірено

____.____. 20__ р.

Заступник директора/декана _____ Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедри музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія музичної освіти

для студентів
спеціальності 025 Музичне мистецтво
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 025.00.01 Музичне мистецтво

Київ – 2021

Розробники:

Олексюк Ольга Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладачі:

Олексюк Ольга Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від 03.02.2021 р. № 3

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми 025.00.01 Музичне мистецтво

__ . __ . 20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму перевірено

__ . __ . 20__ р.

Заступник директора/декана _____ Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Теорія музичної освіти		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	5	
Семестр	10	
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	40	52
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - підготовка фахівців у сфері музичного мистецтва відповідно до рівня і тенденцій розвитку сучасної науки; вивчення теоретичних засад музичної освіти, осмислення практичного досвіду зарубіжних та українських учених.

Завдання курсу:

- розкрити сутність теорії музичної освіти, сформулювати систему основних знань про музичну освіту;
- осмислити зміст програми у межах цілісного музично-педагогічного процесу;
- реалізувати ідею загального інтелектуального та морального розвитку особистості;
- сформулювати основи гуманістичної культури особистості студентів;
- оволодіти основами теорії музичної освіти, реалізуючи принципи гуманізації та естетизації у межах цілісної музично-педагогічної концепції;
- розвинути у студентів самостійність мислення і потребу в самоосвіті і саморозвитку;
- оволодіти різноманітними видами професійно-творчої діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати:

- сформованість світогляду, активної громадянської позиції, загальної культури.

- уміння аналізувати й інтерпретувати соціальні та культурно-мистецькі явища і процеси, аргументувати власні оцінні судження.

- вільне володіння українською мовою, культура мовлення.

- готовність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.

- емоційна стабільність, толерантність.

- знання теорії та методології музичної освіти.

- здатність до самостійного наукового пошуку в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

- готовність виконувати функції викладача вищого навчального закладу. Знання змісту освітньої програми, принципів і методів навчання студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

У результаті вивчення курсу студенти мають сформувати *загальні* програмні компетентності:

- *світоглядна*: збереження національних духовних традицій. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.

- *громадянська*: здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України. Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень. Уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.

- *комунікативна*: здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати у команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

- *інформатична*: здатність до ефективного використання хмарних технологій у соціальній та професійній діяльності. Здатність до самостійного пошуку та обробки інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.

- *методологічна*: Здатність визначити малодосліджені аспекти у професійній галузі, які є актуальними для розвитку педагогічної науки і мистецтвознавства. Розуміння методології освіти. Володіння методологією науково-педагогічного дослідження, дотримання логіки наукового пошуку через раціональне

застосування методологічних підходів, методів і засобів.

- *самоосвітня*: здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Фахові компетентності:

- *художньо-естетична*: сформованість художньо-естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань. Здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм, уміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції.

- *психолого-педагогічна*: володіння базовими знаннями з педагогіки і психології вищої школи та вміння їх реалізувати у навчальній і професійній діяльності. Розуміння й дотримання у практичній діяльності основних завдань і принципів музичної педагогіки. Готовність виконувати функції викладача вищого навчального закладу.

- *музично-теоретична*: знання теорії музичної освіти в Україні та за рубежом, принципів і методів навчання студентів вищих мистецьких навчальних закладів. Здатність застосовувати у навчальній та професійній діяльності знання з історії і теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів. Знання програмових вимог з музично-теоретичних дисциплін для студентів вищих навчальних закладів та володіння методикою їх викладання у вищій школі (для спеціалізації «Викладання музично-теоретичних дисциплін»).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		Самостійна
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль 1 «Методологічні засади теорії музичної освіти»				
Тема 1. Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна	14	2	2	10
Тема 2. Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти	14	2	2	10
Тема 3. Закони і закономірності музичної освіти	14	2	2	10
Тема 4. Функції музичної освіти	14	2	2	10
Модульний контроль	4			
Разом	60	8	8	40

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		Самостійна
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль 1 «Методологічні засади теорії музичної освіти»				
Тема 1. Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна	14	1	1	13
Тема 2. Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти	14	1	1	13
Тема 3. Закони і закономірності музичної освіти	14	1	1	13
Тема 4. Функції музичної освіти	14	1	1	13
Разом	60	4	4	52

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I «Методологічні засади теорії музичної освіти»

Лекція 1. Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна

План:

1. Мета та завдання курсу.
2. Характеристика базових понять курсу.
3. Структурні елементи теорії музичної освіти.

Мета курсу - закласти теоретичні основи діяльності вчителя музики, необхідні йому для подальшої самоосвіти та самовдосконалення педагогічної майстерності. Основними завданнями курсу є: розкрити значущість теорії музичної освіти для вчителя музичного мистецтва; оволодіти знаннями про сутність теорії музичної освіти, її основні категорії, поняття та закономірності; сформувати досвід творчого застосування теоретичних знань в галузі музичної освіти; сформувати професійні компетентності і досвід музично-педагогічної діяльності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Теорія в широкому розумінні слова розглядається сучасними філософами (зокрема Л. Мікешіною) як комплекс поглядів, уявлень, ідей спрямованих на пояснення, інтерпретацію знання та пізнавальної діяльності. У методології науки теорією називають найрозвиненішу форму організації наукового знання, що дає цілісне уявлення про закономірності та суттєві зв'язки певної галузі дійсності – об'єкта даної теорії. Теорія передбачає: вихідну емпіричну основу – безліч зафіксованих у даній галузі фактів; вихідну теоретичну основу – безліч первинних припущень, постулатів, аксіом, загальних законів теорії, які в сукупності описують ідеалізований об'єкт теорії; логіку теорії – безліч допустимих у межах теорії правил логічного висновку та доведень; «корпус теорії» - сукупність виведених у теорії тверджень з їхніми доведеннями, що складають основний масив теоретичного знання.

Теорією ми називаємо вищу, найрозвиненішу форму організації наукового знання, яка дає цілісне уявлення про суттєві зв'язки певної галузі дійсності – об'єкта даної теорії. *Теорія передбачає* вихідну основу – первинні припущення, постулати, аксіоми, загальні закони теорії, що в сукупності описують ідеалізований об'єкт.

Судячи із словників, концепція – це певний спосіб розуміння, трактування предмету, явища, процесу, погляду на предмет чи явище.

Ретельне вивчення педагогічних концепцій дає змогу назвати їх теоріями. Серед них – культурологічна теорія; теорія змісту загальної освіти; теорія розвивального навчання та ін.

Освітній процес - система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей. *Система освіти* - сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють

відносини між ними.

Під музичною освітою розуміють систему науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості засобами музичного мистецтва.

Теорія музичної освіти розглядає такі аспекти: положення і закономірності, що розкривають можливості мистецтва і педагогіки в музичному вихованні, навчанні і розвитку учнів; уявлення про учня як суб'єкта музичної освіти; пріоритетні професійні якості особистості вчителя музичного мистецтва; цілісна модель компонентів музичної освіти; сутність, види і особливості професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.

Література основна: 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.

Лекція 2. Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти

План:

1. Сучасні парадигмальні підходи в теорії музичної освіти.
2. Характеристика принципів теорії музичної освіти.
3. Основні концепції в теорії музичної освіти.

Особистісно орієнтований, суб'єкт-суб'єктний підхід передбачає, з одного боку, орієнтацію освітнього процесу на загальну мету – розвиток особистості, а з іншого, – шлях реалізації цієї мети – суб'єкт-суб'єктна (реципрокна, гармонійна) взаємодія всіх учасників освітнього процесу.

Герменевтичний підхід передбачає побудову діяльності педагога не стільки на основі його знань про особистість, скільки на здатності зрозуміти ("прочитати") внутрішню логічну зв'язність, організованість явищ її життя. При цьому інформація розглядається педагогом не як завершальний матеріал, а як такий, що постійно розвивається, який щоразу створюється, не відтворюється за раз і назавжди заданим еталоном (С.У. Гончаренко).

Філософсько-антропологічний підхід – базується на рефлексивній тенденції до аналізу педагогічної дійсності через призму комплексу людинознавчих дисциплін. Він знаменує собою переорієнтацію педагогічної парадигми від знанневих орієнтирів освіти на людиномірні цінності освітнього процесу.

Системно-синергетичний підхід дозволяє виявити компоненти та системотвірні і функціональні зв'язки педагогічних систем, процесів та аналізувати здатність учасників освітнього процесу до самоорганізації, активного творчого конструювання своєї багатоваріантної діяльності; методологія синергетики передбачає розгляд цілісності структури особистості суб'єктів навчально-виховної діяльності як сукупності стійких властивостей і змінних ситуацій особистісно-професійного розвитку.

Культурологічний підхід визначається сукупністю методологічних прийомів, які забезпечують аналіз будь-якої сфери соціального і психологічного життя, зокрема сфери освіти і педагогіки, через призму системоутворювальних культурологічних понять ("культура", "культурні зразки", "норми", "цінності", "побут", "спосіб життя", "культурна діяльність", "полікультурність", "транскulturність", "інтеркультурність" та ін.). Загалом, метою культурологічної освіти стає людина культури, змістом – культура як середовище, а культуротворчість – спосіб розвитку людини в культурі.

Спираючись на тенденції розвитку суспільства, цінності, цілі та закономірності розвитку особистості, вимоги до системи вищої мистецької освіти в умовах інноваційного оновлення, інтеграції та глобалізації, до найбільш загальних, соціокультурних *принципів* керування ми відносимо: принцип наступності / еволюційності розвитку системи вищої мистецької освіти; принцип культуровідповідності у вищій мистецькій освіті; принцип урахування взаємозв'язку, взаємодії лінійності і нелінійності в розвитку, коли траєкторія лінійного розвитку коригується багаторівневими інноваційними процесами; принцип підвищення ролі системно-наукового, концептуального знання у всіх видах людської діяльності; принцип випереджальної орієнтації на трансдисциплінарний синтез у мистецькій освіті; принцип онтологічного плюралізму, спрямованого на формування різних типів мислення.

Розвиток музично-педагогічної думки минулих десятиліть сприяв якісним новоутворенням та застосуванню системного підходу до розкриття змісту теорії і практики музично-педагогічної освіти. Українські учені зробили значний крок вперед у розвитку музично-педагогічної думки в Україні, характерними ознаками якої були професійна підготовка студентів вищих навчальних закладів до викладання музики та художньо-естетичного виховання молоді засобами музичного мистецтва. Було створено низку науково-педагогічних *концепцій*: проблема музичного сприймання та його впливу на розвиток культури майбутнього учителя (О.Рудницька); феномен музичного сприймання, обґрунтування художньо-педагогічного спілкування як інтегративного методу формування музичного сприймання (О.Ростовський); формування естетичних відносин засобами музичного мистецтва між вчителями та учнями (Л.Коваль); обґрунтування предметно-інтегративної моделі загальної мистецької освіти, створення концепції художньо-естетичного виховання молоді (Л.Масол); дослідження процесу орієнтації майбутніх педагогів-музикантів на цінності музичної культури в умовах навчання та організації довілля (В.Драпіяка); формування духовного потенціалу особистості як інтегративного явища (О.Олексюк); професійно-педагогічна підготовка вчителів художньої культури (О.Щолокова); обґрунтування методологічних засад, принципів, педагогічних умов, методів, виявлення основних закономірностей викладання мистецьких дисциплін у вищих і середніх навчальних закладах (Г.Падалка); дослідження та узагальнення емпіричного досвіду розвитку музично-естетичного виховання суспільного процесу другої половини ХІХ – початку ХХ століття (О.Михайличенко); концепція професійного становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін у вищих педагогічних навчальних закладах (В.Орлов); концепція української фортепіанної школи ХХ століття (Н.Гуральник); розвиток музично-педагогічної освіти в Польщі у ХХ столітті (Г.Ніколаї); роль мистецтва в системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання (О.Отич); психолого-педагогічні основи формування в молоді естетичного ставлення до музики (В.Бутенко); розвиток музично-педагогічної в Україні в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття, пов'язаний зі становленням музично-педагогічних факультетів, на яких здійснювалась професійно-педагогічна підготовка вчителів музики для ЗНЗ (В.Черкасов).

Література основна: 2, 5, 6.

Література додаткова: 1, 3, 4, 8, 9.

Лекція 3. Закони і закономірності музичної освіти

План:

1. Закони і закономірності музичної освіти.
2. Припущення, постулати і аксіоми в теорії музичної освіти.
3. Теоретичні моделі сучасної музичної освіти.

Закон втілює об'єктивне, всезагальне, усталене відношення між явищами і процесами. В основі класифікації законів нами використовується життєвий досвід особистості, який ґрунтується на системі відношень: об'єктивна реальність, педагог, попередній досвід учня та особистість учня. Виходячи з цього, вибудовуються закони, узагальнені А. Новіковим: *закон трансляції культури*: людина в процесі мистецької освіти оволодіває культурою людства; *закон соціалізації*: тільки в спілкуванні з іншими людьми індивід набуває свою духовну сутність; *закон наступності*: в зоні найближчого розвитку особистості знаходиться той новий життєвий досвід, який логічно підготовлений його попередньою освітньою діяльністю; *закон самовизначення*: в процесі освіти визначальну роль відіграє самовизначення особистості.

До *закономірностей*, які лежать в основі музично-освітнього процесу відносяться дидактичні й виховні, психологічні та музикознавчі, а саме:

- Музика може виконати свою естетичну, пізнавальну і виховну роль лише тоді, коли діти навчаються по-справжньому чути її і міркувати над нею.
- Змістовність пізнання художнього світу твору залежить від духовного багатства особистості, її художнього досвіду.
- Якщо музичний твір не приносить учневі художньої насолоди, він не виявить естетичного впливу на його духовний світ.
- Мета музичної освіти визначає зміст і методи роботи.
- Ефективність музичного навчання залежить від ставлення до учня як до основної ланки педагогічного процесу.
- Сприятливий і доброзичливий психологічний клімат у класі поглиблює колективне сприймання і виконання музики.
- Педагогічний вплив учителя залежить від уміння зацікавити дітей музикою, обрати доцільну форму спілкування.

Постулати та аксіоми - вихідні, незалежні, несуперечні і повні твердження або положення наукових теорій, що при аксіоматичній або дедуктивній побудові теорій приймаються за істинні, і з яких виводяться, за прийнятими у них правилами виводу, всі інші положення (основні абстракції). Істинність аксіом і постулатів доводиться не в рамках даних теорій, а в інших теоріях.

Гіпотеза — це припущення, яке перевіряють експериментально з можливих розв'язань проблеми. З точки зору логіки, гіпотеза — прийом пізнавальної діяльності людини, форма мислення, що являє собою здогад, тобто, положення, яке тимчасово вважається можливо істинним, поки не встановлена істина. У практичній площині гіпотеза може визначатися як форма розвитку знань, що являє собою обґрунтоване припущення, висунуте з метою з'ясування властивостей і причин досліджуваних явищ. Як правило, гіпотеза висловлюється на основі ряду спостережень (прикладів), котрі підтверджують її, і тому виглядає правдоподібно.

У залежності від основних видів художньої діяльності можна виокремити такі моделі змісту мистецької освіти: *наукоцентрована модель* змісту мистецької освіти

спрямована на розвиток *науково-пізнавальної та науково-дослідницької компетентностей*. Ця модель посідає важливе місце в сучасній картині світу, в становленні особистості майбутнього фахівця та його успішної соціалізації. Основне джерело такої моделі – мистецтвознавча наука та педагогіка мистецтва. *Компетентнісна модель* акцентує увагу на професійній компетентності майбутнього фахівця. Відповідно джерело змісту мистецької освіти – комунікативні практики, художня творчість та етномистецькі традиції; *культуроцентрована модель* змісту спрямована на залучення студентів до різних видів художньої діяльності з метою самоідентифікації особистості в культурі і формування особистого досвіду культуротворчості.

Кожна з названих моделей змісту мистецької освіти може бути реалізована в різних освітніх парадигмах. У гуманістичній парадигмі вище названі моделі змісту мистецької освіти не протиставляються, а інтегрують найцінніші ідеї розвитку сучасної мистецької освіти.

Література основна: 1, 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 7, 9.

Лекція 4. Функції музичної освіти

План:

1. Зміст і характеристика функцій музичної освіти.
2. Педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти.
3. Тенденції розвитку сучасної музичної освіти.

Функції навчально-художньої діяльності (за Г.Падалкою): мотиваційно-пізнавальна, культурологічна, пізнавальна, комунікативна, творчо-спонукальна, гедоністична, релаксаційна (психологічна розрядка).

Педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти: орієнтація особистості на збереження та відтворення духовного потенціалу нації; посилення гуманістичної функції освітнього процесу; розвиток мистецької компетентності на основі включення особистості в соціокультурну діяльність.

У музичній освіті останніх років пріоритетними *тенденціями розвитку* стають: гуманізація (полягає в утвердженні людини як найвищої цінності, тобто особистісно орієнтоване навчання, стверджує створення нового зразка музичної освіти, орієнтованої на особистість учня); фундаменталізація (як пріоритет галузей і методів пізнання; забезпечує багатопрофільність, вихід у суміжні сфери, сприйнятливість до інновацій, здатність до продуктивної переробки інформації і творчого пошуку); гуманітаризація (покликана формувати духовність особистості, планетарне мислення, художню картину світу; самовизначення особистості в музичній культурі є стрижневою лінією гуманітаризації); національна спрямованість (полягає в органічному поєднанні музичної освіти з історією і традиціями українського народу, у збереженні і збагаченні національних цінностей); перехід від інформативних форм до активних методів музичного навчання (передбачає використання наукового пошуку, проблемного підходу, мультимедійних технологій, інноваційних моделей, які активізують інтелектуальну діяльність); створення умов для творчої самореалізації учнів (передбачає самоактуалізацію творчого підходу, дає можливість особистості пережити радість творчого досягнення); безперервність музичної освіти (дає змогу постійно поглиблювати підготовку, досягати цілісності і послідовності в музичному

навчанні і вихованні); органічне поєднання музичного навчання, виховання і розвитку (сприяє формуванню цілісної, гармонійно розвиненої особистості); відкритість системи музичної освіти.

Сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти (за В. Черкасовим): 1) усвідомлення того, що основою розвитку суспільства та його економічного добробуту є освіта; 2) оптимізація навчальної діяльності студентів усіх рівнів мистецьких навчальних закладів; 3) запровадження диференційованого підходу в навчанні; 4) пошук нових подвійних спеціальностей, які формують фахівця нового покоління й дають змогу зайняти пристойне місце в освітньому соціумі; 5) впровадження в освітнє середовище сучасних інформаційно-комунікативних технологій навчання; 6) доцільність планування підготовки вчителів музичного мистецтва в кожному окремому регіоні; 7) запровадження комерційного навчання, що спричинило певні складнощі щодо набору студентів у мистецькі навчальні заклади.

Література основна: 2, 3, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.

5. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4
Відвідування семінарських занять	1	4	4
Робота на семінарському занятті	10	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	93

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№	Завдання для самостійної роботи	Л-ра
Тема 1.1	Визначте та охарактеризуйте структурні елементи теорії музичної освіти.	Л.о. – 2, 4, 5. Л.д. – 3, 4, 5, 9.
Тема 1.2.	Охарактеризуйте принципи теорії музичного освіти.	Л.о. – 2, 5, 6. Л.д. – 1, 3, 4, 8, 9.
Тема 1.3.	Зробіть порівняльну характеристику моделей змісту мистецької освіти.	Л.о. – 1, 2, 4, 5. Л.д. – 3, 4, 7, 9.
Тема 1.4.	Обґрунтуйте педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти.	Л.о. – 2, 3, 4, 5. Л.д. – 3, 4, 5, 9.

Критерії оцінювання самостійної роботи	К-сть балів
Студент глибоко і обґрунтовано розкриває зміст завдань, точно і повно дає визначення термінів і понять, логічно аналізує та оцінює різноманітні явища у галузі теорії музичної освіти.	5
Студент глибоко і обґрунтовано розкриває зміст завдань, точно і повно дає визначення термінів і понять, логічно аналізує та оцінює різноманітні явища у галузі теорії музичної освіти «без наведення конкретних прикладів».	4

Студент неточно розкриває зміст завдань. Не повною мірою дає визначення термінів і понять. Стиль викладу матеріалу носить репродуктивний характер.	3
Студент неправильно формулює визначення поняття, частково й поверхово обґрунтовує положення. Стиль викладу матеріалу носить репродуктивний характер.	0-2

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.
Форма проведення модульного контролю – модульне письмове опитування.

Модульна контрольна робота № 1

Дати відповіді на такі питання:

1. Дайте визначення мети та завдань курсу «Теорія музичної освіти». Охарактеризуйте базові поняття курсу.
2. Обґрунтуйте принципи теорії музичної освіти.
3. Розкрийте зміст однієї із науково-педагогічних концепцій українських учених.
4. Охарактеризуйте закономірності, які лежать в основі музично-освітнього процесу.
5. Дайте характеристику функцій музичної освіти.
6. Охарактеризуйте сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти.

Критерії оцінювання модульного контролю

21-25 балів - студент глибоко і обґрунтовано розкриває зміст всіх питань модульної контрольної роботи, точно і повно дає визначення термінів і понять, логічно аналізує та оцінює різноманітні явища у галузі теорії музичної освіти. Виявляє самостійне ставлення до педагогічних ідей, концептуальних положень, підходів та принципів, переконливо аргументує власну позицію. Студент виявляє сформовану здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів; визначення малодосліджених аспектів у галузі теорії музичної освіти, які є актуальними для розвитку педагогічної науки та розуміння специфіки дисципліни.

16-20 балів - студент обґрунтовує провідні теоретичні положення, класифікує педагогічні ідеї, проявляє власне ставлення до них. Виявляє здатність логічного викладу основних знань та використання засвоєних знань у процесі написання модульної контрольної роботи. Аргументує наведені твердження та висновки, застосовуючи засвоєний теоретичний матеріал. Студент виявляє здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів; визначення малодосліджених аспектів у галузі теорії музичної освіти, які є актуальними для розвитку педагогічної науки та розуміння специфіки

дисципліни. При виконанні завдань дотримується принципів та вимог академічної доброчесності.

11-15 балів - студент частково відтворює зміст програмного матеріалу. Фрагментарно висвітлює теоретичні положення, класифікації, концептуальні ідеї, визначає сутність окремих термінів та понять. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Виявляє поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою, як результат – недостатньо глибоке засвоєння навчального матеріалу та недостатньо розкриті питання модульної контрольної роботи. При виконанні завдань дотримується принципів та вимог академічної доброчесності.

0-10 балів - відповіді студента мають репродуктивний характер. Студент неефективно використовує знання у процесі написання модульної роботи; поверхово викладає програмний матеріал, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Студент використовує додаткові джерела і матеріали, запропоновані викладачем; слабо розуміє специфіку дисципліни, має нечіткі уявлення про категоріальний апарат. Пізнавальна діяльність студента характеризується репродуктивним рівнем, неспроможністю самостійного пошуку. При виконанні завдань дотримується принципів та вимог академічної доброчесності.

6.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Вивчення курсу "Теорія музичної освіти" продовжиться у наступному, 11 семестрі. Максимальна кількість набраних балів за Змістовий модуль I становить 93 балів.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни «Теорія музичної освіти»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль 1			
Назва модуля	«Методологічні засади теорії музичної освіти»			
Кількість балів за модуль	93 балів			
Теми	1	2	3	4
Лекції (4 бали)	Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна (1 бал)	Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти (1 бал)	Закони і закономірності музичної освіти (1 бал)	Функції музичної освіти (1 бал)
Семінарські заняття (44 бали)	Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна (10+1 бал)	Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти (10+1 бал)	Закони і закономірності музичної освіти (10+1 бал)	Функції музичної освіти (10+1 бал)
Самостійна Робота (20 балів)	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)
Поточний Контроль (25 балів)	Модульний контроль (25 балів)			

Змістовий модуль 1 – 93 балів

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. **Масол Л.М.** Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія / Л. М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.
2. **Музично-педагогічні системи та концепції ХХ століття:** підручник / [Ніколаї Г.Ю., Черкасов В.Ф., та ін.]; за заг. ред. канд. пед. наук, проф., Тайнелль Е.З., вид. 2-ге. – Львів: - ЛНУ імені Івана Франка – Харків, 2018. – 433 с.
3. **Олексюк О.М.** Музична педагогіка : навч. посіб. / О. М. Олексюк. – К. : Київ.ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 248 с.
4. **Падалка Г.М.** Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). / Г.М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
5. **Ростовський О.Я.** Теорія і методика музичної освіти : навч. – метод. посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
6. **Рудницька О.П.** Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник / О. П.Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
7. **Черкасов В.Ф.** Музично-педагогічна освіта України на межі двох тисячоліть(1991–2010 рр.). Навч. посібник. – Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2011. – 380 с. ISBN 978-966-189-054-0.
8. **Черкасов В.Ф.** Теорія і методика музичної освіти : [підручник] / Володимир Черкасов – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 528 с.

Додаткова:

1. Болгарський А. Г. Деякі аспекти формування художньо-творчих вмінь у майбутнього вчителя музики // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики: Зб. наукових праць / ред. кол. : Н. В. Гузій (відп. ред.). – К. : УДПУ, 1997. – С. 290 – 293.
2. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М. – Педагогика, 1987. – 150 с.
3. Крюкова В. В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Ростов н/Д. : Феникс, 2002. – 288 с.
4. Маслоу А. Самоактуализация личности и образование / А. Маслоу. – К. – Д., 1994. – 49 с.
5. Медушевский В. В. Онтологические основы интерпретации музыки / В. В. Медушевский // Интерпретация музыкального произведения в контексте культур. – М., 1994. – С. 3 – 10.
6. Методика воспитательной работы : уч. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л. А. Байкова, Л. К. Гребенкина, О. В. Еремкина и др.; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Академия, 2002. – 144 с.
7. Музыкальное образование в школе : уч. пособие для студентов муз. фак. и отд. высш. и сред. учеб. заведений / Л. В. Школяр, В. А. Школяр, Е. Д. Критская и др. : под ред. Л. В. Школяр. – М. : Академия, 2001. – 232 с.

8. Настольная книга школьного учителя-музыканта. – М. : ВАЛДОС, 2000. – 336 с.
9. Олексюк О. М., Ткач М. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості : сфера музичного мистецтва : навч. посіб. / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К. : Знання України, 2004. – 264 с.
10. Отич О. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання / О. Отич. – Полтава : Інтер Графіка, 2005. – 200 с.
11. Психология музыкальной деятельности : теория и практика : уч. пособие для студентов муз. фак. высш. пед. учеб. заведений / Д. К. Кирнавская, Н. И. Киященко, К. В. Тарасова и др.; под ред. Цыпина Г. М. – М. : Академия, 2003. – 368 с.
12. Ростовський О. Я. Музична педагогіка. Навчальні програми, методичні рекомендації та матеріали: навч. посібник / О. Я. Ростовський. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – 191 с.

9. Додаткові ресурси

Інтернет джерела:

1. Падалка Г. М. Музична педагогіка [Електронний ресурс] : [Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти.] / Г. М. Падалка. – Київ. – Електрон. Дані. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/1242958/>
2. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі [Електронний ресурс] : [підручник.] / О. Я. Ростовський. – Електрон. Дані. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/938464/>
3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти [Електронний ресурс] : [навч. – метод. посібник.] / О. Я. Ростовський. – Електрон. Дані. – Режим доступу : <http://www.dk-books.com/upload/iblock/463/46363f45b4693172713f6dd6e16f7d2d.pdf>
4. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти [Електронний ресурс] : [підручник] / В. Ф. Черкасов. – Електрон. Дані. Режим доступу : https://bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_197604469.pdf

ДОДАТКИ

Плани семінарських занять

Семінар 1. Теорія музичної освіти як форма організації наукового знання та навчальна дисципліна

1. Дайте визначення мети та завдань курсу «Теорія музичної освіти».
2. Охарактеризуйте базові поняття курсу.
3. Проаналізуйте аспекти, які вивчає теорія музичної освіти.

Література основна: 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.

Семінар 2. Парадигмальні підходи та принципи теорії музичної освіти

1. Охарактеризуйте сучасні парадигмальні підходи в теорії музичної освіти.
2. Обґрунтуйте принципи теорії музичної освіти.
3. Розкрийте зміст однієї із науково-педагогічних концепцій українських учених.

Література основна: 2, 5, 6.

Література додаткова: 1, 3, 4, 8, 9.

Семінар 3. Закони і закономірності музичної освіти

1. Дайте визначення поняттю «закон» в теорії музичної освіти. Обґрунтуйте закони узагальнені А. Новіковим.
2. Охарактеризуйте закономірності, які лежать в основі музично-освітнього процесу.
3. Розкрийте особливості одної з теоретичних моделей сучасної музичної освіти.

Література основна: 1, 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 7, 9.

Семінар 4. Функції музичної освіти

1. Дайте характеристику функцій музичної освіти.
2. Обґрунтуйте педагогічні умови оптимізації змісту музичної освіти.
3. Охарактеризуйте сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти (за В. Черкасовим).

Література основна: 2, 3, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 5, 9.